

Theologiæ Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. VIII. Effectus reprobationis tum negativæ, tum positivæ
incompletæ, est subtractio gratiæ finalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73708)

erga Deum, per quam constituetur homo indignus gloria aeterna: maxime cum adhuc habeat gratiam sufficientem vitandi peccatum, atque adeo retinendi dignitatem gloriae.

Sed enim, dicit aliquis: non est major ratio efficacis auxilii, quam sufficientis, ergo, si potest subtrahere auxilium efficax in poenam originalis dimissi, etiam poterit subtrahere sufficientem. Respondetur: disparitatem esse, quod ex subtractione gratiae sufficientis proveniat impossibilitas salutis, quae est aliquid damnationis, ut patet in Dæmonibus: at vero cum subtractione solius gratiae efficacis manet vera possibilitas salutis, id est, homo potest salvari & non salvari; quod si non salvetur de facto, id non provenit ex parte Dei, sed ex propria voluntate reprobis, libere deficientis.

Igitur carentia solius gratiae efficacis non est poena aeterna, sive damnatio, aut aliquid damnationis, quia, ea posita, adhuc liberum est peccare, & non peccare, id est, homo libere peccat, quod peccatum privat Deo; non autem carentia gratiae efficacis, quantum est ex parte sua. Confirmatur quia posset Deus subtrahere hanc gratiam, & non velle concurrere ad peccatum; atque ita manere dignitas gloriae cum carentia gratiae efficacis; ergo illa carentia non est immediata privatio Dei.

Hæc dicta sunt potius disputationis gratia, quam resolutionis, ad ostendendam probabilitatem istius doctrinae, quam hæcenus non vidi ab Ecclesia censuram, quamvis Aliqui velint, eam non esse tutam. Intelligenda autem est de reprobatione seu derelictione absolute spectata: nam cur potius Deus elegerit Jacobum, quam Esau, & hunc dereliquerit in massa perditionis, non istum, cum uterque haberet eandem causam, scilicet peccatum originale, nulla est ratio ex parte reprobis, ut patet, & passim inculcat D. August. recurrentes semper ad altitudinem scientiae divinae. Atque hæc satis de causa reprobationis negativæ, ac reprobationis positivæ incompletæ, ex quibus confestim cognoscitur, quis sit illarum effectus, de quo instituitur]

CONCLUSIO VIII.

Effectus reprobationis tum negativæ, tum positivæ incompletæ est subtractio gratiae finalis.

Se sententia communis eorum, qui docent, dari ejusmodi reprobationes. Et ratio est clara; quia concessio gratiae finalis est effectus prædestinationis; ergo ejus subtractio effectus reprobationis, non positivæ completæ, ut antea ostensum fuit; ergo negativæ, ac positivæ incompletæ. Enimvero, prout dixi Conclus. 6. sicut intentio finis est præcisa causa electionis mediorum, ac per hoc electio

mediorum, & ipsa media ejus effectus; sic non intentio finis, est causa non electionis mediorum, atque adeo non electio mediorum ejus effectus: unde cum electio ad gloriam, seu prædestinatio sit quædam intentio finis, ideoque sit causa electionis ad gratiam, & consequenter concessio gratiae ejus effectus, tamquam mediū ad gloriam; sit, ut non electio ad gloriam, vel derelictio in massa perditionis sit causa non electionis ad gratiam; & per consequens subtractio gratiae, ac proinde subtractio gratiae finalis ejus effectus.

Dico: Gratia finalis; quia sicut non dicitur quis electus simpliciter, nisi sit electus ad gratiam finalem; ita neque simpliciter non electus, nisi sit non electus ad gratiam finalem, quæ est illa, quam Deus dat ad vitandum peccatum finale. Et sub hac gratia ad vitandum peccatum finale comprehendo (inquit Smil. sup. n. 743.) tum ipsam habituales gratiam finalem, excludentem formaliter peccatum finale, tum etiam gratiae auxilium, requisitum ad aliquem actum finalem, ad quem forte reprobis obligatur in fine, ut ad eliciendum actum poenitentiae, ad petendum Sacramentum &c. quia ad vitandum peccatum finale, oppositum illi actui requiritur tale gratiae auxilium. Hæc igitur omnia recte intelliguntur sub illo loquendi modo, ad vitandum finale peccatum, & ita subtractio gratiae ad omnia illa finaliter habenda est effectus negativæ reprobationis simpliciter. Subtractio vero gratiae ad vitandum peccatum non finale est effectus negativæ reprobationis secundum quid; quemadmodum concessio gratiae ad bonum non finale est effectus prædestinationis secundum quid. Hæcenus Theod. Optime ad nostrum propositum, intelligendo sub negativa reprobatione etiam positivam incompletam.

Si autem quaeritur, an illa subtractio gratiae sit idem, quod permissio peccati. Respondent Aliqui, negativè, cum etiam hæc ab illa possit re ipsa separari; permissio enim peccati duo includit, videlicet subtractionem gratiae efficacis ad vitandum peccatum, & concursus Dei ad actum peccati; nam si Deus nollet concurrere ad actum peccati, etiam si gratiam efficacem subtraheret, non diceretur permittere, sed potius impedire peccatum. Habet se ergo permissio peccati ad subtractionem gratiae efficacis velut totum ad partem: potest autem existere pars, non existente toto.

Sed contra (inquit Smil. sup. n. 740.) Si permissio peccati includit concursus ad actum peccati: ergo, posita permissione, necesse est esse peccatum; non modò necessitate consequentiae & concomitantiae, sed etiam necessitate antecedentiae & causalitatis, quæ necessitate, posita actione, ponitur effectus: Consequens videtur esse contra communem modum loquendi, quæ expresse supponit Scot. in 1. dist. 41. q. un. §. Potest aliter dici n. 13. Accipe ejus verba: Sed adhuc contra istud instatur, quia Deus certitudinaliter non prævideret Iudam esse malum secundum istam viam; nam sola permissio alicujus actus, & certitudo

179.
Qua sit
gratia finalis.
Smil.

180.
An subtractio
gratia
sit idem,
quod permissio
peccati. Elegant
Quidam.

181.
Contra arguit Smil.

Allegat pro
se Scotum.

de permissione, non facit certitudinem de illo actu, quia oporteret habere aliquam causam effectivam. Igitur ex hoc solo, quod Deus praescit, se velle iudam permittere peccare, non erit certus de iuda peccaturo, vel iudam esse peccatorem. Vel loquamur de Angelo bono & malo, qui non erant in peccato originali; ex hoc, inquam, solo (ut videtur) non offertur sibi Lucifer ut peccator.

182. *Qua ratione Deus praesciat aliquem peccaturum.*
Et infra: Primum istorum (scilicet quod iam positum est) solvitur per hoc, quod Deus praescit se cooperaturum Lucifero ad substantiam illius actus, qui erit peccatum. Hoc autem praescit; quia vult cooperari illi, si est peccatum commissionis; vel praescit se non cooperaturum ad actum aliquem, si non vult ipsum. & hoc si iste actus primus est peccatum omissionis: & sciendo se cooperaturum ad talem substantiam actus cum non circumstantiis debitis, vel non cooperaturum ei ad actum necessarium, & per consequens, quem omittet, sciet illum peccaturum; ita quod scit hunc peccaturum, non solum, quod scit se permissurum, sed etiam quia scit se cooperaturum huic ad substantiam actus non circumstantiati, & per consequens, iste committet: vel non cooperaturum ei ad actum necessarium, & per consequens iste omittet. Idem docet dist. 47. ejusdem libri qu. un. num. 3. vers. Ad primum. Supponit ergo Scotus (inquit Theod.) ex permissione peccati non esse consequens (secundum necessitatem causalitatis) fore peccatum.

183. *Deus vult permittere peccatum subrahendo gratiam efficacem.*
Deinde: Scotus dist. 41. num. 12. vers. Dici potest, agens de finali peccato Iudae, & omnes DD. in 1. dist. 47. explicantes voluntatem Dei permissivam peccati, dicunt Deum velle permittere peccatum, volendo subtrahere gratiam efficacem. Sic ille. Hae sunt verba Scoti: In tertio instanti, quando vult permittere Petrum esse de massa perditionis, sive dignum perditione, & hoc sive propter peccatum originale, sive actuale: tunc vult permittere iudam simili modo esse filium perditionis; & hic est primus actus positivus; uniformis quidem circa Petrum, & iudam: sed ex isto actu est istud verum, iudas erit finaliter peccator, postis illis negationibus, scilicet quod non vult sibi dare gratiam, nec gloriam.

184. *Quid sit permissio peccati secundum Smifing.*
Quid ergo ad quaestionem propositam? Respondet Smif. sup. n. 741. permissionem peccati non esse aliud, quam subtractionem gratiae efficacis ad vitandum illud; concursus autem ad actum peccati esse quidem requisitum ad eventum peccati, seu ut peccatum fiat; non tamen idecirco ad permissionem pertinere; quoniam plura requiri possunt ad exequendum peccati actum praeter permissionem; puta naturales vires ad peccandum, & alia media ad peccandum, quas vires & media non dicimus esse ex permissiva Dei voluntate, sed ex positiva; adeoque ad permissionem non pertinere: unde similiter concursus Dei ad actum peccati non est ex permissiva, sed ex positiva Dei voluntate; illa scilicet, qua decrevit causis secundis praebere concursus, suae virtuti proportionatum; cur ergo ille concursus vocabitur permissio, vel dicetur ad permissionem per-

Concursus Dei ad actum peccati est ex positiva Dei voluntate.

tinere? Atque hinc ulterius existimo, concursus ad actum peccati non esse effectum reprobationis negativae; sed pertinere ad providentiam naturalem, tamquam ejus effectum; adeoque permissionem peccati, adeoque quare spectatam esse reprobationis negativae effectum; nempe illum ipsum, qui est subtractio gratiae efficacis ad vitandum peccatum. Hucusque Smif.

Si objicias: ille concursus ad actum peccati potest à Deo esse volitus ob bonum finem, illum scilicet, qui est finis permissionis peccati, qui finis est supernaturalis, nempe bonum salutis electorum; ergo potest reduci ad providentiam supernaturalem. Respondet i. idem Auctor sup. num. 742. Primo; etiam si hoc admitteretur, non tamen inde fieri, quod ille concursus sit effectus negativae reprobationis; sed solum, quod sit effectus praedestinationis.

Deinde addo; concursus Dei ad actum peccati non esse à Deo proximè intentum ob finem supernaturalem, sed ad conservandum ordinem causarum. Cur autem non sit proximè intentus ob finem supernaturalem, est; quia, si ob illum finem esset sic intentus, Deus veller peccatum, utpote sine quo non potest aliquis finis supernaturalis proximè consequi ex concursu ad actum peccati; & volens efficaciter finem per aliquod medium, debet velle efficaciter id, sine quo tale medium non potest esse efficax ad illum finem; at Deus non potest velle peccatum; ergo nec potest finem aliquem supernaturalem intendere proximè ut consequendum per illum concursus; sed solum, supposito illo, & futuritione peccati, potest ea uti ad finem supernaturalem: concursus autem proximè procedit ex intentione finis naturalis. Quem finem cum Deus non adaequat ex peccato, sed ex eo praeter, quod concurrens ad naturalem actum causae secundae, ad quod per accedens est, quod hic actus annexam habeat rationem peccati; nam si non esset haec ratio annexa (ut in homine furioso v. g.) aequè veller Deus eundem concursus praebere; hinc potest talem concursus velle ob finem illum naturalem, abique eo quod vellet peccatum.

Dixi; proximè non esse intentum à Deo ob finem supernaturalem; nam remotè est intentum ob finem aliquem supernaturalem, quatenus tota providentia naturalis per supernaturalem ordinatur ad finem supernaturalem. Ita Theodorus. Consequenter ad sua principia, de quibus vide dicta Sect. 4. Conclus. 4. ubi probavimus, permissionem peccati posse esse effectum praedestinationis. Quae cum ita sint, liquidd constat, reprobationem negativam esse causam permissionis peccati finalis, causam, inquam, moralem; idque adaequatam; tamen non sit causa adaequata certò cognoscendi ipsum peccatum futurum, ut jam dictum est; quia ad hanc cognitionem concurrunt etiam

etiam cooperatio ad materiale peccati.
Et verò à reprobatione negativa est causa per-
missionis, quid evidentiùs, quàm permissionem
esse eius est. Cum? Ac per consequens subtra-
ctionem gratiæ finalis, seu ejus carentiam, quæ
non distinguitur à permissione? Ad iram Dei
(inquit D. Aug. Enchir. cap. 27.) pertinet ju-
stam, quidquid cecit & indomitâ concupiscentiâ
faciunt libenter mali, & quidquid manifestis operi-
busque pœnis patiuntur inviti. Et Epist. 105. Cujus
vult miseretur (dando gratiam congruam) non
justitia, sed misericordia gratiâ, & quem vult ob-
durat (subtrahendo congruam) non iniquitate,
sed veritate vindictâ.

Rogatur: eequæ veritas vindictæ? Quærimus
(inquit ibidem) meritum obdurationis (id est,
subtractionis gratiæ finalis) & invenimus. Meri-
to namque peccati (originalis) universa massa da-
mnata est. Hinc lib. 1. ad Simplic. q. 2. ait: Ob
hoc dicitur obdurare peccantes quosdam, quia non
eorum miseretur (dando gratiam efficacem) non
quia impellit, ut peccent; eorum autem non mi-
seretur, quibus misericordiam non esse. præbendam
aquitate occultissimâ, & ab humanis sensibus remo-
tissimâ judicat. Item lib. 2. de Peccat. merit.
cap. 17. Vt innotescat, quod latebat, & suave fiat,
quod non delectabat, gratia Dei est, qua hominum
adjuvat voluntates: quâ ut non adjuventur, in ipsis
videtur causa est, non in Deo, siue dammandi præde-
stinati sunt propter iniquitatem superbia, siue contra
ipsam suam superbiam judicandi & erudiendi, si
fuit iniquitas. Et quis ignorat, illam su-
perbiam esse peccatum originale?

Ergo, secundum D. Aug., quod aliquorum
hominum voluntates non adjuventur gratiâ
Dei, id est, careant gratiâ efficaci ad vitandum
peccatum finale, quidni sit effectus derelictionis
in massa perditionis? A qua utique non
sunt aliter judicio (prout loquitur lib. de Do-
no persever. cap. 14.) gratia prædestinatione
discreti. Et quod aliorum voluntates adju-
ventur, effectus est discretionis à massa perdi-
tionis; discretionis, inquam, per gratiæ præ-
destinationem. Quod eleganter expressit lib.
de Gestis Pelagii cap. 3. dicens: Absit, ut ii, qui
secundum propositum vocati sunt, quos præcivii &
prædestinavit conformes imaginis Filii sui, suo, ut
perirent, desiderio dimittantur. Hoc enim patiuntur
resistere, qua perfecta sunt ad perditionem. Con-
similia loca permulta possent afferri; sed
quia obvia sunt, ea omitto, confidens, quod
jam adducta omnibus sufficient, ut nobiscum
dicant, subtractionem gratiæ finalis esse effe-
ctum reprobationis tum negativæ, tum positivæ
incomplete, etiam ex mente D. Augustini,
à qua nolumus recedere.

Atque hic fuisset finis præsentis Disputatio-
nis, nisi aliquis à nobis quævisset, utrum, quæ
hactenus de prædestinatione, & reprobatione
hominum tractata sunt, extendi quoque de-
beant ad prædestinationem, & reprobationem
Angelorum, maxime in sententia D. Augusti-
ni, quem Aliqui putant docere, prædestina-

Tomus II.

tionem Angelorum non fuisse gratiæ, sed me-
ritorum; id est, Angelos non fuisse prædesti-
natos antè prævisionem perseverantiæ, seu ab-
solutam prævisionem meritum, estd homi-
nes sic fuerint prædestinati. Hanc, inquam,
existimant esse clarissimam doctrinam excel-
lentissimi præconis, & acerrimi propugnatoris
gratiæ divinæ S. Augustini; ac propterea nul-
latenus ab ea fore recedendum. Sed nunquid
audiendi? Non arbitrator, & idèd Dico,

CONCLUSIO IX.

Angeli sunt electi efficaciter ad
gloriam ante absolutam præ-
visionem meritum.

Hæc est sententia nostri Theodori sup. n.
658. dicentis: Primum decretum efficax &
absolutum, quod Deus habuit circa salutem ele-
ctorum Angelorum, fuit electio eorum ad glo-
riam, & ex hac processit eorundem electio ad
gratiam, & merita seu decretum executivum,
eos per gratiam & merita, perducendi ad glo-
riam prænitam. Sic ille. Quam doctrinam (ut
notat n. 657.) magis supponunt, quàm tractant
Scholastici DD. in 1. dist. 40. & 41. & apud D.
Tho. 1. p. q. 23. 2. 5. ubi de causâ prædestinatio-
nis Angelorum ferè nihil tractant, eò quod
eamdem illius rationem esse sentiant, quæ est
causâ prædestinationis hominum, adeò ut, qui-
bus argumentis hæc probatur esse gratuita, et-
iam illam gratuitam esse maneat probatum.
Undè D. Tho. q. jam citatâ a. 1. ad 3. ait. Præde-
stinari convenit Angelis, sicut & hominibus, licet
numquam fuerint miseri. Et paucis interjectis:
Nihil refert ad rationem prædestinationis, utrum
aliquis prædestinetur in vitam æternam à statu mis-
eriæ, vel non. Quàmvis dici possit, quod omnis collatio
boni supra debitum ejus, cui confertur, ad misericor-
diam pertineat.

Præterea, ead. p. 1. q. 62. a. 2. in corp. inquit:
Angeli indigent gratiâ ad hoc, quod converte-
rentur in Deum, prout est objectum beatitudinis, id
est, supernaturaliter & meritorie. Quod & de
homine integro asserit 1. 2. q. 109. a. 8. in corp.
ibi: Secundum statum naturæ integræ etiam sine
gratiâ habituali poterat homo non peccare nec mor-
taliter, nec venialiter: quia peccare nihil aliud est,
quàm recedere ab eo, quod est secundum naturam,
quod vitare homo poterat in statu naturæ integræ: non
tamen hoc poterat sine auxilio Dei in bono conservan-
tis, quo subtrahit, etiam ipsa natura in nihilum deci-
deret. Quamvis magis sine hoc auxilio recederet
ab eo, quod est secundum naturam, adeòque
peccaret? Est autem eadem ratio quoad indi-
gentiam auxilii gratiæ hominis integri, &
Angeli, juxta Augustinum, infra citandum.
Consent ergo (concludit Smiling sup.) D.
Thomas & cæteri Scholastici, etiam omnis
Angelici meriti principium esse gratiam, aded-

192.
Affirmat
Smiling.

Videtur esse
sententia
D. Thomæ.

193.
Angeli in-
digent gratiâ.

Omnis An-
gelici meri-
ti princi-

G g 2

aded-